

Täysistunto

Tiistai 29.11.2022 klo 13.59—20.30

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työturvallisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 306/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan alkuvaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä jälleen kerran.

Keskustelu

16.27 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työturvallisuuslain muuttamista koskevan esityksen pääasiallisena tavoitteena on edistää 55 vuotta täyttäneiden työssäjaksamista ja vähentää varhaista työelämästä poistumista. Työnantajan työturvallisuusvelvoitteita tarkentamalla pyritään ehkäisemään työkyvyttömyyttä ja parantamaan työntekijöiden mahdollisuuksia työskennellä pidempään työkykyisenä.

Esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteeseen vahvistaa julkista taloutta työllisyysastetta nostamalla. Työllisyysasteen nostaminen edelleen edellyttää ikääntyvien lisääntyvää osallistumista työmarkkinoille ja työurien pidentämistä. Hallitus linjasi joulukuussa 2020 toimia, joilla edistetään yli 55-vuotiaiden työllisyyttä. Tähän toimenpidekokonaisuuteen sisältyi linjaus työturvallisuuslain tarkistamisesta muutoksilla, joilla korostetaan iän ja ikääntymisen sekä työn fyysisen ja henkisen kuormituksen merkityksen huomioon ottamista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan työturvallisuuslakiin sisältyvää työnantajan yleistä huolehtimisvelvollisuutta täsmennettäväksi. Työnantajan tulisi erityisesti ottaa huomioon, että työntekijän henkilökohtaiset edellytykset voivat edellyttää yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi. Työnantajan tarkkailuvelvollisuuden piiriin lisättäisiin työntekijöiden turvallisuus ja terveys työssä.

Korostamalla työnantajan velvollisuutta toteuttaa tarvittaessa työsuojelutoimenpiteitä yksilötasolla sekä varmistamalla, että tarve havaitaan ajoissa, parannettaisiin työntekijöiden mahdollisuuksia työskennellä pidempään työkykyisenä.

Vaikka esityksen päätavoitteena on yli 55-vuotiaiden työssäjaksamisen tukeminen, koskee työnantajan huolehtimisvelvollisuus yleisesti kaikkia työntekijöitä ja kaikkia työnan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

tajia. Huolehtimisvelvoitteen täsmentämisellä siis selkeytettäisiin sitä, että tarvittaessa tulee toteuttaa myös yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä.

Esityksessä ehdotetaan myös, että työn vaarojen selvittämistä ja arviointia koskevaa säännöstä tarkennettaisiin säätämällä työntekijän ikääntyminen vaarojen arvioinnissa huomioon otettavaksi. Ehdotus korostaisi ikääntymiseen liittyvien vaara- ja haittatekijöiden tunnistamista, jotta työnantaja voisi toteuttaa vanhempien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden edellyttämiä työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Lisäksi työnantajalle säädettäisiin velvollisuus ottaa huomioon työntekijän henkilökohtaiset edellytykset opetusta ja ohjausta annettaessa.

Esitykseen sisältyy myös ehdotus siitä, että työnantajan velvollisuutta arvioida työn vaaroja täsmennettäisiin säätämällä sekä työn fyysiset että psykososiaaliset kuormitustekijät huomioon otettavaksi. Muutoksen tavoite on korostaa, että työn vaarojen arvioinnissa huomioon otettavat työn kuormitustekijät voivat olla sekä fyysisiä että psykososiaalisia. Myöskään tätä muutosta ei ole sinänsä sidottu vain työntekijöiden ikään, ja tarkoitus on ennen kaikkea selkeyttää nykytilaa.

Samassa yhteydessä työturvallisuuslakia ehdotetaan täsmennettäväksi myös siten, että erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä koskevassa säännöksessä mainittaisiin raskaana olevan työntekijän lisäksi myös äskettäin synnyttänyt sekä imettävä työntekijä. Tavoitteena on raskaana olevia, äskettäin synnyttäneitä sekä imettäviä työntekijöitä koskevan sääntelyn selkeyttäminen. Lisäksi erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä koskevaan säännökseen lisättäisiin uusi asetuksenantovaltuus, joka mahdollistaisi nykyistä paremmin kyseisiä työntekijöitä koskevien tarkentavien säännösten antamisen.

Ehdotus koskee laajasti suomalaista työelämää. Työturvallisuuslakia sovelletaan käytännössä kaikkeen palkkatyöhön, jota työntekijä tekee työnantajan palveluksessa yksityisellä tai julkisella sektorilla työn luonteesta tai palvelussuhteen muodosta tai kestosta riippumatta.

Esitys on valmisteltu työturvallisuussäännöksiä valmistelevan neuvottelukunnan asettamassa työkuormituksen hallintajaostossa. Esitysluonnoksesta on järjestetty lausuntokierros. Esitys on käsitelty ja hyväksytty kolmikantaisessa työturvallisuussäännöksiä valmistelevalle neuvottelukunnalle. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2023.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen.

16.32 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työturvallisuuslain muuttamisesta, ja nostan esiin tässä yhden tavoitteen, joka lailla on. Eli lain tavoite on edistää 55 vuotta täyttäneiden työntekijöiden työsäjäksämistä ja työurien pidentämistä. Täytyy todeta, että kyllä tämä tavoite on täällä eduskunnassa ollut keskustelussa vuodesta toiseen. Kuitenkin karu totuus on, että asenneongelma työllistää yli 55-vuotiaita Suomessa edelleen olemassa, ja on vaikeaa saada työtä yli 55-vuotiaana. On toki yksi ala, jolla tehtäviä aina on, ja se on juurikin tämä sosiaali- ja terveydenhuoltoala. Mikäli siellä jaksaa työskennellä, niin kyllä saa vielä eläkkeelläkin töitä sote-alalla tehdä.

Ne karneat kokemukset, joita ihmiset kertovat, ovat aika karuja tarinoita kuunnella: he etsivät itselleen työtä, eivät sitä saa, joutuvat pettymään kerta toisensa jälkeen ja kokevat olevansa turhia, tarpeettomia, mitättömiä ja arvottomia. Jotenkin tuntuu ihan uskomattomalle, että meillä on vara hukata työvoimaa, suomalaisia hyviä työntekijöitä, joilla nyt on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

ainoa este se ikä, plus 55 vuotta, ja samaan aikaan me puhutaan siitä, että meillä ei ole työntekijöitä ja tarvitaan ulkomaista työvoimaa entistäkin enemmän. Eli olisipa hienoa, jos joku keksisi sen keinon, millä tavalla yritykset rohkaistuisivat ja palkkaisivat sitä hiljaista tietoa, mitä iäkkäillä työntekijöillä on, ja olisipa hienoa myös se, että työyhteisöissä ymmärrettäisiin kaikkien työntekijöiden eroavaisuudet: on vastavalmistuneita työntekijöitä, on nuoria perheellisiä työntekijöitä, on heitä, jotka haluavat lähteä jatko-opiskelemaan, ja on niitä, jotka odottavat ehkä eläkkeelle pääsyä ja ovat siinä vaiheessa elämässään. Sillä tavalla se työyhteisö on myös rikastuttava kokemus kaikille tekijöille, kun siellä ymmärretään monimuotoisuus ja erilaisuus.

Kysynkin, ministeri, teiltä: Millä tavalla me saamme yhteiskunnassa koko Suomen talokoihin, niin että kun henkilöitä irtisanotaan, se ei ole ensimmäisenä se plus 55 -vuotias, joka joutuu sinne luiskaan? Millä tavalla me voimme tukea sitä, että yrittäjät arvostavat hiljaista tietoa ja haluavat pitää kynsin hampain kiinni osaavasta työvoimasta? He ovat Suomea rakentaneet, ja tuntuu jotenkin arvottomalle, että heitä ei sitten loppupeleissä arvostetakaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

16.35 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin tervetullut. Esitys velvoittaisi ottamaan huomioon entistä paremmin työntekijöiden yksilölliset tarpeet, ikääntymisen sekä työn psykososiaaliset kuormitustekijät.

Erityisen iloinen olen, että psykososiaaliset kuormitustekijät on huomioitu niin hyvin tässä uudistuksessa. Niiden riittämätön huomiointi on ollut merkittävä epäkohta tähänastisessa työturvallisuuslaissa. Kuten esityksen perusteluissakin käy ilmi, työpaikkojen tietoisuus psykososiaalisista kuormitustekijöistä sekä toiminta niiden ehkäisemiseksi on ollut erittäin puutteellista. Niiden huomiointi lain 10 §:ssä on tärkeä askel niiden parempaan huomiointiin kaikkialla työelämässä.

Puhemies! Esityksen pääasialliseksi tavoitteeksi sanotaan 55 vuotta täyttäneiden työssäjaksamisen edistäminen ja varhaisen työelämästä poistumisen vähentäminen. Näen erityisesti uudistuksen psykososiaalisten kuormitustekijöiden huomioimisen tärkeänä myös sosiaali- ja terveysalan työolojen parantamisessa — ja myös ministeri korosti, että tässä ei toki tarkoiteta vain 55 vuotta täyttäneitä vaan tämä lakiesitys koskee sitten kaikkia työpaikkoja.

Erityisesti kuitenkin sosiaali- ja terveydenhuollossa on tunnistettu terveyttä haittaava kuormitus, joka johtuu psykososiaalisista kuormitustekijöistä, työntekijätasolla, esihenkilötasolla ja johdon tasolla. Alalla kuormitusta aiheuttaa muun muassa työn vastuullisuus ja korkea kuormitus sekä myöskin väkivalta ja sen uhka. Lisäksi todellisuuden ja eettisten arvojen ristiriita synnyttää paljon eettistä kuormitusta sosiaali- ja terveysalan työssä. Kaikki tämä vaikuttaa negatiivisesti alan veto- ja pitovoimaan, pahentaen myöskin henkilöstövajetta.

Työturvallisuussäännöksissä tulee myös velvoittaa työnantajaa henkilöstön psykososiaalisen kuormituksen ennakointiin ja hallintaan ja haitallisten kuormitustekijöiden poistamiseen ja seurantaan.

Toteutuessaan tämä lakiesitys osaltaan lisää työssäjaksamista ja jopa pidentää työuria. On hyvä muistaa, että Suomessa jäädään edelleen liian varhain työkyvyttömyyseläkkeelle, mikä koskee erityisesti sosiaali- ja terveysalaa. Erityisesti on muistettava, että ennen aikai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

selle eläkkeelle jäädään nykyisin erityisesti psyykkisistä syistä johtuen. Tähän meidän pitää saada muutos, ja tämä lakiesitys omalta osaltaan toivottavasti tätä asiaa edistää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Lehto.

16.38 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Ehdotuksen mukaan työnantajan on erityisesti otettava huomioon, että työntekijän henkilökohtaiset edellytykset voivat edellyttää yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi. Ehdotuksessa täsmennetään työnantajan tarkkailuvelvoitetta siten, että työnantajan olisi jatkuvasti tarkkailtava työympäristön, työolosuhteiden ja turvallisten työtapojen lisäksi myös työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä työssä.

Tarkoitus on todella hyvä, yritetään edistää 55 vuotta täyttäneiden työntekijöiden työsäjäksamista ja työurien pidentämistä. Mutta kun katsotaan näitä velvoitteita ja säädöksiä, mitä työnantajalle on tulossa, niin käykö tässä nyt niin — kuten aikaisemminkin todettu — että työnantajat eivät halua sitten enää palkata näitä yli 55-vuotiaita, kun tulee eri velvoitteita. Sama, kun täällä on tarkentavia säädöksiä koskien raskaana olevaa, äskettäin synnyttänyttä ja imettävää työntekijää. Nyt jo moni yksinyrittäjä, joka on palkkaamassa uutta työntekijää, pelkää ottaa sitä nuorta naista töihin — siitä tulee kustannuksia, jos hän jää raskaaksi, nyt tulee lisävelvoitteita. Meneekö tämä vähän toiseen suuntaan sitten, kun näitä tällaisia velvoitteita tulee?

Ajatus on todella hyvä, että näitä tulee ja otetaan huomioon työntekijän olosuhteet ja terveydellisetkin vaikutukset, mutta kuten lausuntopalautteessa on huomattu, työntekijäjärjestöt ovat pitäneet esitystä tarpeellisena ja tasapainoisena ja sitten työnantajajärjestöt eivät ole kaikilta osin pitäneet tätä tarpeellisena. Tässä pitää nytten niin sanotusti herkillä korvalla kuunnella, ettei mennä väärään suuntaan. Toivotaan, että yritykset pystyvät ja haluavat palkata plus 55-vuotiaita tulevaisuudessakin ja nuoret naisetkin pääsisivät töihin ja yksinyrittäjät uskaltaisivat palkata lisää työvoimaa, jotta nuoria naisia ja ikääntynyttäkin väestöä saadaan töihin — ettei tule liikaa säädöksiä, mitä ne sitten alkavat pelkäämään. Tarkoitus on hyvä, ja toivotaan, että tällaiset edistyisivät tulevaisuudessakin, mutta pidetään huoli myös, että työpaikkoja säilyy tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari.

16.40 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Ensin täytyy sinänsä tärkeään lakiesitykseen kyllä todeta, että jos tässä niin kuin tavoitteena on se, että yli 55-vuotiaat pysyvät työssä pidempään, niin en ole aivan varma, mihin tämä juuri synnyttäneiden ja imettäneiden lisääminen tässä kohtaa tähän lainsäädäntöön liittyy.

Mutta muutama asia. Pidän tietysti ymmärrettävänä sitä, että kunkin yksilöllisiä ominaisuuksia ja terveydentilaa — työntekijän näkökulmasta — tarkastellaan tässä lainsäädännössä. Mutta sitten siinä tullaan siihen tilanteeseen, että sen täytyy olla tasapainossa myöskin työn ja työolosuhteiden kanssa, koska sellaisesta mallista, jossa jokaisen yksilöllisyyttä kussakin tehtävässä pitäisi tarkastella, tulee aika raskas sinne työnantajapuolellekin, eli se pitää aina suhteuttaa tietysti tähän tehtävään.

Haluan tässä yhteydessä kyllä nostaa esiin ensihoitajat, jotka vuosi toisensa jälkeen kohtaavat tehtävillensä huomattavan määrän muun muassa väkivallan uhkaa. Ja olemme tän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

nekin tuoneet nyt kahtena vaalikautena lakialoitteen ensinnäkin siitä, että heitä ei jatkossa rinnastettaisi siviiliin heidän joutuessaan väkivallan kohteeksi, vaan että heidät rinnastettaisiin virkamiehiksi, jolloin rangaistukset olisivat tästä asiasta kovemmat. Sen lisäksi, että tämä rikoslain muutos tarvittaisiin, niin tarvittaisiin kyllä työhön liittyvien riskien osalta tällainen laajempikin kartoitus, että katsottaisiin myöskin muut osiot tältä osin läpi koko valtakunnassa.

Ja mitä sitten tulee ensihoitajiin, niin nostan myös sen tässä esiin, että jos ajatellaan, että meillä on raskaana oleva ensihoitaja, niin valitettavasti edelleen esimerkiksi erityisäitiysrahaa myönnetään vaihtelevasti tässä tehtävässä — mikä on ongelmallista, koska sen suuren vatsan kanssa ymmärtänemme, että ensihoidon erittäin painavien reppujen ja laitteiden kantaminen potilaan luo ja pois potilaan luota ja potilaan mukana tuntuu aika mahdottomalta sen lisäksi, että siellä on näin iso väkivallan riski, mikä näissä pelastuslaitoksen tilastoissa kasvaa vuosi vuodelta.

Olisin kysynyt nyt, kun ministeri on tässä: Onko teillä ministeriössä ollut puhetta ensihoitajien, nimenomaan raskaana olevien ensihoitajien, osalta siitä, että voitaisiin jollain tavalla heille varmentaa se, että heillä on mahdollisuus erityisäitiysrahan käyttöön raskautensa aikana?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Semi.

16.43 Matti Semi vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys on minusta erittäin hyvä sillä tavalla, kun mietin sitä, millä tavalla meillä muka otetaan huomioon työntekijän henkilökohtaiset edellytykset työsuojelutoiminnassa siinä, kuinka jaksaa tehdä töitä sitten iäkäämpänä.

Jäin miettimään tätä tämänhetkistä tilannetta, meidän työvoimapulaa ja työvoimatarvetta. Minä tunnen erittäin paljon semmoisia ihmisiä, jotka ovat jo saavuttaneet eläkeiän ja kuitenkin he tekevät semmoista tilapäistä duunia, käyvät tuuraamassa, tekevät töitä hoitoalalla, autoalalla, rakennusalalla ja monessa muussa työkohteessa, että he saavat paikattua sen henkilökuntatarpeen, mikä meillä tällä hetkellä on ammatti-ihmisten työntekijäpuhlasta. Jäin miettimään tuota asiaa sillä tavalla, että hyvä työsuojelu ja hyvä työilmapiiri on pitkälti johtamiskysymys siitä, kuinka johdetaan sitä työpaikkaa ja mitenkä annetaan niitä mahdollisuuksia suorittaa tehtävät, mitenkä luotetaan siihen työntekijän ammattitaitoon, ja se on yksi tärkeä osa sitä kokonaisuutta, millä huolehditaan siitä, että meidän työpaikalla työtulokset menestyvät hyvin. Me tarvitaan sitten myös sitä johtajille tarkoitettua, myös he tarvitsevat sitä työsuojelua siinä mielessä, että he pystyvät olemaan niin kuin kanssaihmiisiä niitten työntekijöitten kanssa ja parantamaan yhdessä sitä työn tulosta yhteisillä päämäärillä ja yhteisellä hyvällä työnteon organisoinnilla ja niillä toimenpiteillä, ja minun mielestäni ne ovat niitä oikeita ratkaisuja siinä vaiheessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Hoskonen.

16.45 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan oikea lakiesitys tämä on, ja aivan, pitää todella kiinnittää huomiota, kun halutaan työuria jatkaa, että työntekijän turvallisuus on taattu kaikissa olosuhteissa. Kuten edustaja Rantanen äsken erinomaisessa puheenvuorossaan kuvasi tätä ensihoitajien tilannetta, niin kyllä siellä pitää työnantajan edustajan harkita se, kuka sinne ensihoitotilanteeseen lähetetään. Tiedän lähipiirini kokemuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

sista ihan heidän kohtaloita, mitä on voinut sattua, kun on mennyt tilanteeseen, jossa on väkivaltaa käytetty. Sinne kun menee ihmistä auttamaan, niin se on aidosti vaarallinen tilanne. Sellaiseen tilanteeseen älköön esimerkiksi raskaana olevaa naista lähetettävä. Se on varmasti vaarallinen tilanne hänelle ja myös uudelle elämälle, ja toivon, että nämä asiat huomioidaan — ja myös uskon, että huomioidaan. Tämä laki nähdäkseni sitä tarkoitusta aivan oivallisesti palvelee.

Sitten toinen asia, mikä ei liity tähän asiaan mutta on yhtä tärkeä, on se, että kun työuria pyritään jatkamaan — mikä on ihan nykyisen taloustilanteen ja tämän meidän eläkejärjestelmämme kannalta välttämätöntä — myös kuntoutustoimintaa pystytään parantamaan, koska jos henkilö tekee vaikka terveydenhuollon piirissä työtä, nostelee, hoitaa potilaita ja joutuu käyttämään paljon voimaa potilaita nostellessa ja siirrellessä, heitä auttaessaan, niin kyllä siinä kuntoutus ja hoitajan oman terveyden ylläpitäminen ja parantaminen ja kohentaminen on äärimmäisen tärkeää. Toivon, että näihin kiinnitetään huomiota, ja on aivan erinomaista, että ministeri on paikalla, niin hän voi viedä suoraan nämä terveiset ministeriöön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Huru.

16.47 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Innostuin ottamaan tämän puheenvuoron edustaja Rantasen aiemman puheenvuoron perusteella. Nyt kun ministerikin on vielä paikalla, haluaisin myös osaltani kommentoida tätä ensihoitajien rinnastamista virkamieheksi ja sen kirjaamista rikoslakiin. Olen itse toiminut 35 vuotta palomiehenä ja myös useasti ambulanssissa, ja tämä ongelma on kyllä ilmeinen. Itselläni on virkamiehenä tämä suoja, mutta ensihoitajilla, ketkä ovat työsuhteessa, tätä suojaa ei ole. Nyt viimeisin esimerkki on Pellosta, jossa potilas puukotti ensihoitaja. Olisi kyllä jo korkea aika kirjata tämä rikoslakiin, ja ensihoitajat sitä kautta saisivat paremman työturvallisuuden. Toivottavasti oikeasti otatte tästä kappia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

16.48 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Ruotsissahan ylipäättänsä tähän asiaan on vastattu niin kutsutulla sinivilkkusabotaasilailla. En uskalla tässä salissa enää mitään lukuja sanoa, mutta muistaakseni lähestulkoon 20 vuotta vankeutta voi saada sellaisesta teosta, joka kohdistuu henkilöihin, jotka ovat viranomaisena paikalla. Siinä mielessä me olemme pikkasen jälkijunassa kyllä tämän asian kanssa. On todella harmillista, että tällaisissa tilanteissa ne käsitellään tapon yrityksenä, törkeinä pahoinpitelyinä, mutta niihin ei ole mitään tavallaan koventamisperustetta, saati että siellä huomioitaisiin, että se olisi murhan yritys, kuten olisi, jos olisi kysymyksessä virkamies, kuten vaikkapa poliisi.

Haluan kuitenkin nostaa esiin myös sen, että työnantajilla on ilman muuta valtava vastuu työturvallisuudesta ja työssäjaksamisesta ja työsuojelusta, mutta haluan kyllä tässä yhteydessä nostaa esiin myös ainakin pelastustoimen puolelta sekä poliisitoimen puolelta, joissa molemmissa olen saanut työskennellä, työtoverien merkityksen työssäjaksamiselle. Sillä vaikka työnantaja tekisi kaikkensa, niin silloin kun ollaan partiossa tai ambulanssissa tai näinpäin pois, on valtava merkitys sillä kaverilla, joka siinä on, ja ihan sama on työvuoroissa. Siellä käytännössä katsoen tulee luottaa toiseen niin paljon, että voit tavallaan antaa henkesi toisen kaverin käsiin. Se vaikutus on ihan uskomaton, mikä näissä työyhteisöissä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

on, ja ainakin nämä pelastuslaitokset ja poliisilaitokset, joissa olen itse saanut työskennellä, ovat olleet erinomaisia paikkoja. Siellä on ollut työnantajan tuki mutta myöskin mielellön yhteishenki, millä on tehty työtä ja autettu ihmisiä ja pidetty ihmisten turvallisuudesta huolta.

Tässä yhteydessä haluan vielä nostaa sen, että itsekkin olen lähestulkoon parikymmentä vuotta ollut ambulanssissa töissä, ja silloin kun aloittelin, henkisen puolen työsuojelu oli aika lailla lapsenkengissä, mutta on ollut hienoa nähdä näiden vuosien aikana, miten hyvin ollaan kehitetty tätä puolta ja nimenomaan sitä purkua, jotta ei käy niin, että asiat alkavat kertyä kovalevyille ja siitä tulee myöhemmin ongelmia. Poliisi on ottanut jo vuosia sitten käyttöön traumatyöpajat, jotka poliisihenkilöstö on kokenut todella hyviksi purkujärjestelmiksi. Tämä valitettavasti meillä puuttuu vielä pelastustoimen puolelta, niin palomiehiltä kuin myös ensihoitajilta. Olisikin hyvä, että tämä saataisiin ihan valtion rahoitukseen, eikä niin, että tähän toimintaan joudutaan joka vuosi hakemaan erikseen avustuksia, joiden kautta traumatyöpajatoiminta pystytään pelastustoimelle hoitamaan. Jos tämän viestin saisi ministerin kautta hallitukselle, niin olisi erinomaisen hyvä, että tämä asia saataisiin myös kuntoon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

16.51 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tämä on todella arvokasta keskustelua, eliikkä käydään työturvallisuuslain muuttamista lävitse työsuojelun osalta. Lähinnä, kun edustaja Hoskonen puhui tuosta työuran jatkamisesta, niin itselle tuli vaan mieleen se, että miten sitä työuraa voisi jatkaa alkupäästä ja miten työsuojelu ja työturvallisuus asettaa rajoitteita tällä hetkellä. Koen, että Suomeen muodostuu yhteiskunnalle ongelmia siitä, että nuoret eivät voi mennä töihin näitten ehkä liian tiukkojenkin työturvallisuus- ja työsuojeluasioiden takia.

Itse olen mennyt viidentoista vanhana rakennuksille töihin. Tätä aikaisemmin olen ollut autokorjaamossa, kun isä oli yrittäjä, mutta 15-vuotiaana olen mennyt ihan vieraalle töihin rakennuksille, ja täytyy sanoa, että ihan miesten töihin siellä. Mutta nykypäivänä on aika lailla, voisiko sanoa, jopa mahdotonta, että nuori mies menisi rakennuksille töihin, koska siellä tulee kaikenlaista työturvallisuuskortti- tai tulityökortti- tai tieturvakortti- tai jotain muuta ongelmaa, ja tämä aiheuttaa mielestäni osittain sitä, että meillä nuoria syrjäytyy sen takia, että he eivät pääse itse ansaitsemaan itselleen rahaa jo nuorena. Jonkinlainen lievennys pitäisi saada mielestäni yhteiskunnassa aikaan siihen, että pystytään ottamaan nuoria rakennuksille lautapojaksi tai muurarille lekariksi. Tämä tilanne vaan valitettavasti on nyt niin, että on paljon nuoria, jotka eivät voi ottaa vastaan kesätyötä, jossa he pääsisivät itse ansaitsemaan rahaa ja sitä kautta he pystyisivät tavallansa integroitumaan jo työelämään ja yhteiskuntaan siinä koulun ohella. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja vielä edustajat Rantanen ja Juvonen, ja sen jälkeen tähän keskusteluun tässä yhteydessä varatut puoli tuntia on käytetty. — Edustaja Rantanen.

16.54 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Piipahdin tuossa eilen pelastuslaitoksella, jossa olen työssä, ja minut pysäytettiin siinä autohallissa ja kysyttiin, että onkos Rantanen tehnyt sille asialle mitään, että palomiesten eläkeikää laskettaisiin. No, Rantanen ei ole sil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

le tietenkään voinut tehdä täältä oppositiosta juurikaan mitään. [Petri Huru: Toivottavasti hallitus tekee!] Tämä kysymys heitettiin kyllä pikemminkin pikkuisen vitsillä, mutta on siinä kyllä kieltämättä todella siis taustaakin, miksi tätä kysymystä heitetään.

Itse kun pohdin sitä, että tuolla pitäisi omaltakin kohdaltani 67-vuotiaaksi ambulanssissa kyetä työtänsä tekemään, [Petri Huru: Ei oo realistista!] niin kyllähän se kuulostaa melkoiselta — eritoten kun ajatellaan tänä päivänä, jolloin työ on varsin kuormittavaa, tehtäviä on todella paljon, liikenne on muuttunut, pitäisi olla nopea reaktiokyky ja kyetä ajamaan ripeästi autoa paikasta toiseen, kyetä nopeaan tilannekuvaan ja tilannearvioon, nopeisiin päätöksiin, hyvään fyysiseen kuntoon, kantamaan ne kaikki hoitotarvikkeet, joita nykyään ambulanssissa on mukana. Samoin meillä ehkä pikkasen väestö saa painoakin lisää ja pitäisi pystyä potilaita kantamaan jatkossakin, niin kyllä se aika mahdottomalta tuntuu 67-vuotiaana tehdä. Itse asiassa kyllä pelastustoimenkin tehtävät, joissa palomiehet tekevät todella paljon tänä päivänä ensivastetehtäviä tuonne ensihoidon puolelle sen lisäksi, että hoitavat omat pelastustoimen tehtävänsä... Kyllä tämä kieltämättä on asia, jota sopii pohtia.

Mutta ihan sama on sitten myöskin poliisin puolella. Tehtäväkenttä on muuttunut entistä vaarallisemmaksi aivan kuten muuallakin sinivilkkiporukoissa. Siltä osin ymmärrän kyllä realiteetit, että sellaista esitystä ei varmastikaan hallitukselta ole tulossa. Mutta mielestäni tästäkin asiasta pitää voida keskustella ja puhua, että onko myöskään realismia odottaa, että nämä henkilöt todella pystyvät tekemään siihen eläkeikänsä asti tätä vaativaa työtä, [Petri Huru: Ei oo realistista!] tai että he eläköityvät varhain, ja tältä osin se ei ole hyvä vaihtoehto tietysti sekään kenellekään. Mutta tämä on mielestäni semmoinen asia, jota tässäkin salissa täytyy edelleen kyllä jaksaa keskustella ja pyörittää, että mihin suuntaan me tässä kohtaa ollaan menossa ja minkälaisia odotuksia me näille työntekijöille täältä esitämme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen, ja sen jälkeen ministeri Saarikko.

16.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Yhdyin edustajien Rantanen ja Huru puheenvuoroihin siitä, miten ensihoitajat ja poliisit kohtaavat työssään väkivaltaa ja uhkatilanteita. Niitä tapahtuu myös esimerkiksi kotihoidossa, kotihoidon työntekijöille — esimerkiksi yövuoroissa tai hoivakodeissa voi olla tilanteita, että on asiakkaita, jotka eivät välttämättä ymmärrä sitä toimintaansa ja saattavat käyttäytyä vaikkapa väkivaltaisesti. Esimerkiksi erilaiset psykogeriatriset sairaudet voivat aiheuttaa iäkkäissä tahtomattaan tilanteita, että voi tulla yllättäviä hetkiä, ja hoitaja joutuu miettimään, miten näissä toimitaan.

Mutta, arvoisa puhemies, EETU ry on eläkeläisliittojen etujärjestö, ja he tekivät tällaisen seurantatutkimuksen ”Huomisen kynnyksellä” 55—84-vuotiaille henkilöille. Yhtenä pelkona, mitä nämä ihmiset kokivat, oli sairauksien ja liikuntakyvyn menettämisen pelko. Siitä siirryn työelämään ja mietin, että jotta 55-vuotias tai ylipäänsäkin ikääntyneet työntekijät pysyisivät hyvässä kunnossa, tarvitaan toki paljon toimenpiteitä. Tarvitaan työnantajalta ymmärrystä ja mahdollisuutta tukea sitä, että on erilaisia liikuntaharrastuksia ja henkilöt saavat kokea siinä työssään myös sen, että jos tulee joitakin liikuntaongelmia, niin he saavat kuntoutusta tai apua sitten näihin asioihin.

Ja yksi, mikä on hyvin tärkeää, jotta liikuntakyky säilyy ja ihminen ei sairastu, on hyvä ergonomia. Nyt meillä on ollut koronakriisi takana, ja monet opiskelijat ovat olleet pitkään pois työelämästä — eivät ole päässeet esimerkiksi harjoitteluun harjoittelemaan, ja esimer-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

kiksi hoitoalalla ergonomia on äärettömän tärkeää. Yhdellä nostolla voit rikkoa selkäsi ja pilata koko loppuelämäsi.

Olen toiminut omassa työssäni hoiva-alalla ergonomiavastaavana ja pitänyt huolta siitä, että uudet työntekijät ja myös opiskelijat ovat sitten saaneet jonkinlaista ohjausta ja neuvontaa siinä, miten tärkeää on toimia ergonomisesti. Toivoisin, että tätä asiaa nostettaisiin erittäin paljon esille. Täällä lakiesityksessä puhutaan toki näistä erilaisista haitoista — muun muassa liiallisesta istumisesta ja yksitoikkoisista työasennoista — mutta opiskelijat saisivat hyvän koulutuksen erilaisiin nostoihin ja siirtoihin, joskin nyt jo apuvälineitä käytetään, ja että vahinkoja ei sattuisi tietämättään tai tahtomattaan. Ja sitten myös opiskelijoiden ohjaajille tarvitaan hyvät resurssit, että heitä on ohjaamassa ja neuvomassa. Mutta ergonomia on päivän sana, jotta me jaksamme pidempään ja pysymme terveinä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt, arvoisat edustajat, äsken tosiaan koetin sanoa, että tähän varattu puoli tuntia on käytetty, mutta kuitenkin ilmestyi vielä yksi puheenvuoropyyntö. Onnistuuko ihan minuutissa, vai puhutko myöhemmin? — Edustaja Lundén, ja tämä on ehdottomasti viimeinen tässä vaiheessa.

17.01 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Minun on ihan pakko kommentoida tähän kanssa, kun puhutaan tosi tärkeästä asiasta eli työturvallisuudesta. On puhuttu poliiseista ja ensihoitajista ynnä muista, mutta haluan tähän tuoda vielä kaupan työntekijöitten turvallisuuskulman.

Ihan joka päivä jossain päin Suomea ryöstetään kauppoja, ja ne ryöstöt ovat ainoastaan vain raaistuneet. Tullaan puukolla uhaten ja jopa kirveellä uhaten ja jopa aseella uhaten ihan joka päivä. Minä kannan tosi suurta vastuuta siitä — noin 550 miljoonaa on varkaushävikki per vuosi Suomessa — että kaupan työntekijöillä on kanssa... Tosin mikään henkinen tila ei korvaa sitä, kun sinulta tullaan työpäivän ohessa ryöstämään vaikka kaljakori tai muutama kymppi rahaa kassasta. Siihen työturvallisuuteen kannattaisi panostaa. Minä haluaisin, että hallitus ottaisi esille semmoisen asian, että tulisi lähestymiskielto esimerkiksi näille ns. tapavarkaille, jotka tulevat päivästä toiseen, aiheuttavat ainoastaan vain pelkkää varkaushävikkiä, ryöstämään kaupoista erilaisia tuotteita. Tähän minä kiinnittäisin huomiota. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Nyt ministeri Sarkkinen, ja sen jälkeen jos vielä ilmaantuu puheenvuoroja, ne menevät sitten päivän päätteeksi.

17.02 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia erittäin paljon laajasta ja mielestäni hyvin tärkeästä ja monipuolisesta keskustelusta. Esityksen tavoitteena todella on osaltaan vahvistaa ikääntyvien työllisyyttä ja sen edellytyksiä, mutta kuten täällä on todettu, niin kyllä työllisyyden este on monesti myös ikäsyrrintä, asenneongelmat, ja liian paljon Suomessa esiintyy edelleen ikäsyrrintää työhönotossa. Me hukkaamme valtavan määrän inhimillistä potentiaalia. Me tarvitaan kulttuurin muutosta, mutta totta kai myös ilmeneviin syrjintätapauksiin täytyy puuttua.

Täällä kysyttiin sitten esityksen ikään kuin kustannusvaikutuksista ja kuormituksesta työnantajille. Täytyy ensinnäkin todeta, että työsuojeluhan aiheuttaa tietenkin velvoitteita ja myös kustannuksia työnantajille. Niin on nykyisinkin. Sinänsä on arvioitu, että tähän esitykseen ei liity merkittävästi kustannusvaikutuksia työnantajille, sillä ehdotus selkeyt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

tää ja täsmentää jo nykyisin työnantajalle säädettyjä velvollisuuksia. Tietysti kustannusvaikutukset ovat riippuvaisia siitä, missä määrin ja miten uudet säännökset vaikuttavat ja muuttavat työnantajien toimintaa, ja sitten sellaisille työnantajille, joilla työturvallisuusvelvollisuuksia ei ole tähän mennessä otettu riittävästi tai lainkaan huomioon, voi tietenkin lain noudattamisesta tulla lisäkustannuksia.

Sen lisäksi haluaisin todeta, kun täällä kysyttiin, voiko tämä heikentää työnantajien halua palkata ikääntyviä työntekijöitä, että pidetään epätodennäköisenä, että tämä esitys heikentäisi työnantajien halukkuutta palkata ikääntyviä työntekijöitä. On todella huomattava, että ehdotettu sääntely ei kohdistu pelkästään ikääntyviin työntekijöihin. Vaikka esityksellä pyritään edistämään erityisesti 55 vuotta täyttäneiden työntekijöiden työssäjaksamista, niin esitys ei erottele työntekijöitä iän tai muunkaan erotteluperusteen mukaan, vaan se kohdentuu kaikkiin työntekijöihin, joiden henkilökohtaiset edellytykset edellyttävät työsuojelutoimenpiteitä.

Sitten oli kysymys, miksi tässä samassa esityksessä ovat raskaana olevat, juuri synnyttäneet ja imettävät. Ensinnäkin on todettava, että jo voimassa olevan lain mukaan jos työstä tai työolosuhteista saattaa aiheutua raskaana olevalle työntekijälle tai sikiölle erityistä vaaraa eikä vaaratekijää voida poistaa, työnantajan on pyrittävä siirtämään työntekijän raskauden ajaksi tälle sopiviin tehtäviin. Tätä säännöstä nyt täsmennetään, koska voimassa olevan säännöksen mukaisesti on voitu tulkita, että se koskee vain raskaana olevia. Vaikka alun perinkin ollut tarkoitus, että se koskisi laajemmin myös juuri synnyttäneitä ja imettäviä, niin nyt tätä täsmennetään, että se on selkeää, että se koskee laajemmin myös juuri synnyttäneitä ja imettäviä, eli pieni täsmennys kyseessä.

Täällä nostettiin esille ensihoitajien työturvallisuuteen liittyviä erityiskysymyksiä. Tämä on mielestäni tärkeä nosto, ja asiaan täytyy palata, koska minulla ei tältä istumalta tähän tematiikkaan ole antaa vastauksia, mutta kiitän laajasta keskustelusta eduskuntaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.